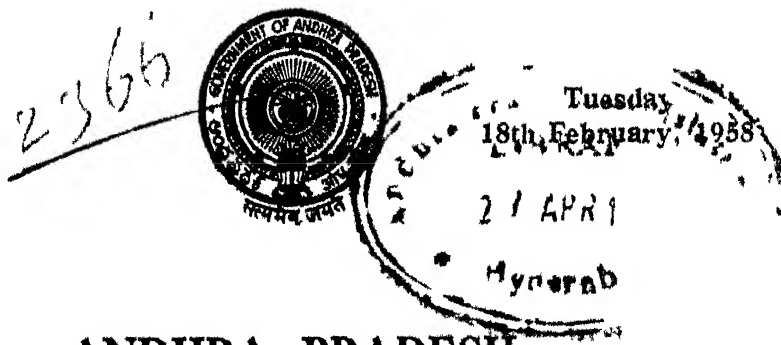

Am 25

Vol X
No I

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY DEBATES Official Report

Part II—Proceedings other than Questions and Answers

CONTENTS

	PAGES
Condolence Resolution Re Death of Sri B Sambamurthi, former Speaker, Madras Legislative Assembly	1-16

Note — In this Part a star (*) at the commencement of the speech denotes confirmation from the member not received in time.

**THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

(PART II—PROCEEDINGS OTHER THAN QUESTIONS AND
ANSWERS)

OFFICIAL REPORT

Twenty-fourth day of the Sixth Session of the Andhra Pradesh
Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday, the 18th February, 1958

The House met at Two of the Clock

[MR SPEAKER IN THE CHAIR]

Questions and Answers

(See Part I)

Condo'ence Resolution

**RE DEATH OF SRI B SAMBAMURTHI, FORMER SPEAKER
MADRAS LEGISLATIVE ASSEMBLY**

మీ సభ సభ్యుల ఓంకారంతో ఆంధ్రప్రదేశ్ శాసనసభ, భారత స్వాతంత్ర్యసంగ్రామ సమయముందు అకుంఠితముగా
త్యాగపరిచిన వారు, సర్వసంగ పరిత్యాగులు, స్వదేశభావనానుభూతి, చంచలమైన దీక్షగలవారు
శ్రీ బి. బి. శాస్త్రి, ఆంధ్రదేశ చరిత్రలోని అన్ని విషయాలందున అగ్రస్థానమును లభించిన
శ్రీ బి. బి. శాస్త్రి సాంఘికమూర్తి గారు ఈ సెల రెండవ తేదీన కాకినాడలో పరమపదించిరి Government
of India Act (క్రింద రాష్ట్ర) గరించిన ఏర్పడినప్పుడు సమీక్షితుడైన రాష్ట్ర
ములోవారు ప్రధాన స్పీకరుగా పనిచేసిన వారు వారాఢదశి సమర్థతతో నిర్వహించారు
వారి లక్ష్యమున నడుచుచున్న సభ్యులు కల్గించినట్లయిన నభా నాయకులు వారి సురక్షమునకు
సంతోషము తెలియజేస్తూ ఒక తీర్మానము ప్రతిపాదించారు

*ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ ఎన్. తంజీవరెడ్డి) ఆధ్వర్యమున ఈ సభ తరఫున నేను ఈ తీర్మానమును
ప్రతిపాదిస్తున్నాను

**THE
ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

(PART II—PROCEEDINGS OTHER THAN QUESTIONS AND
ANSWERS)

OFFICIAL REPORT

Twenty-fourth day of the Sixth Session of the Andhra Pradesh
Legislative Assembly

ANDHRA PRADESH LEGISLATIVE ASSEMBLY

Tuesday the 18th February, 1958

The House met at Two of the Clock

[MR. SPEAKER IN THE CHAIR]

Questions and Answers

(See Part I)

Condolence Resolution

**RE DEATH OF SRI B SAMBAMURTHI, FORMER SPEAKER,
MADRAS LEGISLATIVE ASSEMBLY**

మీ సభకు గౌరవం. ఆంధ్రప్రదేశ్ లోని భారత స్వాతంత్ర్యసంగ్రామ సమయమందు అకుంతితమైన త్యాగమొనరించినవారు, సర్వసంగ పరిత్యజులు, స్వదేశాభిమానులు, చంచలమైన దీక్షగలవారు ధైర్యశాలి, బలవ్రత చరిత్రలోని అన్ని విషయములందున అగ్రస్థానమును లంకరించిన శ్రీ బాలుసు సాంబమూర్తిగారు ఈ సెల రెండవ తేదీన కాకినాడలో పరమపదించిరి Government of India Act క్రింద రాష్ట్ర పరిపాలన ఏర్పడినప్పుడు సమిష్టిమదరాసు రాష్ట్రములోని వారు ప్రధాన స్పీకరుగా పనిచేసినవారు వారాడవి సమర్థతతో నిర్వహించారు వారి అస్తవ్యాయం నకు తీరని నష్టము కల్గించినది ఎప్పుడు సభా నాయకులు వారి మరణమునకు సంతాపము తెలియజేస్తూ ఒక తీర్మానము ప్రతిపాదించారు.

*ముఖ్యమంత్రి (శ్రీ ఎన్. సంజీవరెడ్డి) అధ్యక్షా! ఈ సభ తరఫున నేను ఈ తీర్మానమును ప్రతిపాదిస్తున్నాను

“ That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri B. Sambamurthy, former Speaker of Madras Legislative Assembly and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family ”

[illegible]

Mr Speaker Motion moved

*రెవిన్యూసంప్రది, (ప్రైవేట్ పెంకులరావు) — అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన ఈ టీర్థానమును నేను బలంబునగాను సూచించి 42 సెక్షన్ల క్రింద నేను Vth Form SSLC చదువుచున్నాను. 10వ తరగతిలో కొంతమందికి 100 మార్కులు లభించింది. నాకు చూడటానికి నేను వెళ్ళాను అప్పుడు శ్రీ బలంబు సాంబశి రిగారి దయ భాగము లిచ్చింది. ఆరోజుల్లో వారు మంచి ఇంగ్లీషు డిక్షనరీలో వుండి, న్యాయవాదీపర్తి నిర్వహిస్తూ మంచి పేరు ప్రతిష్ఠలు గడిస్తూ వుండేవారు.

1920-21 లో సహాయ నిరాకరణ ఉద్యమం మొదలుపెట్టిన రోజుల్లో వారు తమ న్యాయవాది వృత్తిని వదిలి రాజకీయ రంగములో ప్రవేశించారు. ఎప్పుడు సేను కాలేజీ వదులు మాని ఈ ఉద్యమంలో చేరాను వారు నన్ను నా సిక్రలను ప్రేమతో ఎదిరి చాళి నన్ను నా సిక్రలను ఈ రోజు ఈ స్థానములో వుండేటట్లు తయారు చేసిన మహానాయకులు మారు జీర్ణా కాంగ్రెసు కమిటీ ప్రెసిడెంటుగ వున్నప్పుడు వారికి కార్యదర్శిత్వం చేసే భాగ్యం

నాకు లభించింది తరువాత వారు రాష్ట్ర కాంగ్రెసు కమిటీ కార్యదర్శిగా వున్నప్పుడు సహాయ కార్యదర్శిగా వుండే భాగం కూడా నా కలిగింది 1937వ సంవత్సరములో ప్రధానంగా కాంగ్రెసు ఎన్నికలలో పాల్గొన్నప్పుడు కాంగ్రెసును ఎదుర్కొన్న బస్టెన్ పార్టీకి, పీపుల్స్ పార్టీకి వ్యతిరేకంగా ప్రచారంచేసి, ఖండ నియమము సంపాదించిన కార్య నిర్వాహకులు ఆయన త్యాగాన్ని ఎరిగి టంక్కుమైన్ అని ఆ రోజులు పురజుట తప్పుంటూ వుంటే అనేక కార్యకర్తలు నా ముందులోనికి వస్తున్నాయి అప్పుడప్పుడు చెప్పి ఏ కాలాన్ని తీసుకోవటం న్యాయంకాదు

1921 వ సంవత్సరం డిసెంబరు నెలలో యింకా అప్పుడు లెక్కల అలవాటులేమీ అప్పుడే పెందలపెడులున్నారు తూర్పుగోదావరి జిల్లాను లాంగదీపానికి జిల్లా కలెక్టరు జాక్విన్ డోరికి మిలటరీని తప్పించివెట్టారు కాకినాడలో కాంగ్రెస్ కమిటీ ఆఫీసు ఒక చిన్న పేడమీద ఉండేది దానిమీద ఒక జండా కట్టారు మిలటరీ, జండా కిందనుంచి నడవము, తీసివెయ్యమని పట్టుబట్టారు అప్పుడు సాంబమూర్తిగారు వారిగుండును మిగ్రులు కూడ జండాను దింపకుండా కాంగ్రెస్ ఘన ప్రతిష్ట, మొట్టమొదట కాపాడారు అంతటివారిపై తుర్రులు కేసుపెట్టి శిక్షపేరకు అంగీకరించారు తరువాత స్వతంత్రముకావాలా, 'డామినయన్ షిప్' కానాదు రోజులో ముందు దేశానికి సమూహ స్వాతంత్ర్యముకావాలని, రంగములోనికి దుమికి వుపిచేశారు 1921 నెవ్వరినెవరు నెలలో ఆంధ్రకేరి శీటంటూరి ప్రకాశం పంతులుగారి ఆధ్వర్యమున గిరిజ తూర్పు గోదావరిజిల్లా రాజకీయ మహాసభలో వేశానికి సంపూర్ణ స్వతంత్ర్యముకావాలనే తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదించారు తరువాత సాంబమూర్తిగారు ఉప్పు సత్యాగ్రహములో మొట్టమొదటవారుగా బెలుగుపెట్టారు 1932వ సంవత్సరంలో గాంధీ ఇర్విన్ ప్రాసెసు రుగుగున్నప్పుడు కాకినాడలో వాలంటీర్ బ్రయినింగుకు వెళ్లకేంపు వెట్టారు ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో వుండెట్టి కాంగ్రెస్ నాయకులంతా అందులో శిక్షణపొందినవారే! ఇంతలో వాటా క్లుగ జనవరి 4 న గాంధీగారిని అరెస్టుచేశారు 4 వ తేదీ సాయంత్రం వాలంటీర్లను డిప్పుర్లు చేసి Town Hall దగ్గర సాంబమూర్తిగారు, వరువల్లి సత్యనారాయణగారు ఉపన్యాసము చెప్పుతూంటే పోలీసులువచ్చి వారిని వాలంటీర్లను చితుకగొడ్డం ప్రారంభించారు అప్పుడు సాంబమూర్తిగారికి గడ్డంకోడేది అగడ్తన్నితాగి కిందపడడం గుండెలమీద తూర్కారు సేనూ, నామిత్రుడు వల్లంరాజు కాకినాడపెడుతూ, నిడదవోలు స్టేషన్లో ఆగితే సాంబమూర్తిగారు పోయారనిచెప్పారు మేము కాకినాడ పెళ్లాము ధైవశ్రవణం ఆయన మరణించితే కాని మరణావస్థలో యున్నారు ఈరకంగా అనేక సందర్భాలలో ఆయన తమయొక్క ధైర్యసాహసాలను, దూరదృష్టిని ప్రదర్శించి, ఆంధ్రరాష్ట్రంలో విసుతికెక్కినటువంటి మహానాయకులలో ఒకరు ఆయన త్యాగాన్ని గురించి శ్రీమతి సరోజినీనాయుడు 1923 కాంగ్రెస్ మహాసభలో చెప్పింది అప్పటికి 4 నెలల కిందట, వారి ఏకైక పుత్రుడు సుబ్రహ్మణ్యము మరణించితే, అది కూడ తొక్క చేయక అంగవస్త్రం ధరించి కాకినాడ కాంగ్రెస్ ను నిర్వహించిన మహా ధీశాలి తరువాత శ్రీ సాంబమూర్తిగారు మదరాసు అసెంబ్లీ స్పీకర్ అయ్యారుగా, స్వతంత్రముగా కూడ వ్యవహరించి కార్యక్రమమును నడిపించి మేమంతా కార్మిక శాసనసభ్యులుగా ఉన్నప్పుడు మమ్మలను ప్రోత్సహించి, ఎంతవెద్దవాళ్ళునుంచున్నా, మాచేత మాట్లాడించే

శాసనసభా కార్యక్రమమును, మానవ బాగాలవలననే సంగతి మీరు తెలుసు మీరు కూడా అప్పటి శాసన సభలో సభ్యులు తరువాతవారు అనేకసార్లు చెలకుపెట్టారు రియలైజేషన్లు కార్యక్రమాలపై కొంత అభేదం వచ్చి, కాంగ్రెస్ నుంచి బయట పై వున్నాడు, 1955వ సంవత్సరంలో గోపాలరెడ్డిగారు రాష్ట్ర కాంగ్రెస్ అధ్యక్షులుగా ఉన్నప్పుడు వారికి కోటి పృథు, తిరిగికాంగ్రెస్ లో ప్రవేశించి, ఈ రెండేండ్లలో కూడా చాలాట అసహాయం చేశారు ఎందుకంటే గాంధీగారికి చివరికాలంలో, ఎందుకు అంత బాధ దేవుడు యిచ్చాడో తెలియదు, కొంతమంది పెరాలిని వచ్చి నడవలేక, చాలకప్పు మైన పరిస్థితిలో వారు ఉండగా, నేను 1½ సెల కిరీతము వారందరూ క్లబ్ ను వెడటి వారి ప్రక్కకు రప్పించి కూర్చున్నప్పుటికి, మాట కూడా వినిపించలేదు అటువంటి పరిస్థితిలో ఉండి కూడా నన్ను అడిగిన ప్రశ్నలమీద గవర్నమెంటు ఏమాదును అంది? రెండు గోపాలాచారి మళ్ళీ యిట్లా మారినట్లుగా ఉంటే? ఈ రెండు ప్రశ్నలపై వారు ఆయన ఆంధ్రరాష్ట్ర సాధన కోసము చేసిన కృషి అద్వితీయమైనది, అద్భుతమైనది, రాష్ట్రంలో పాలన మద్రాసు పట్టణం కావాలని పట్టణం గా ఉండి శ్రీరామ గారి అపారమైన వారసులతో సే జరిగింది ప్రతి ఉద్యమాన్ని ఉత్సాహంతో ముందుకు తీసుకు వెళ్ళి, భారతదేశానికి స్వతంత్ర్యం వచ్చేదాక, ఆంధ్రరాష్ట్రం వచ్చాక, ఆంధ్రప్రదేశ్ వచ్చేదాక కూడా జీవించి ఉండి, దేశానికి, వారు చేసిన సేవ మరుసడానికి వీలులేదు కనుక ఆంధ్రులు మరచిపోయే పరిస్థితికాదు అటు వంటి మహావ్యక్తి యొక్క నిర్వహణానికి మన సభవారు తమ యొక్క సమర్థనాని ప్రకటించే, సమయంలో ముఖ్యమంత్రి ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానమును అభినందనా నా మనస్సులో ఉన్న శోకాన్ని చెప్పేటటువంటి అవకాశం యిచ్చినందుకు తమకు కృతజ్ఞత.

* శ్రీ ఆర్ నారాయణరెడ్డి (భువనగిరి) అధ్యక్షా, ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశ పెట్టిన సంతాప తీర్మానాన్ని నేను బలపరుస్తున్నాను శ్రీ సాంబమూర్తిగారి గురించి, నాకు వారితో ఎక్కువ పరిచయ భాగ్యము లేదు అనుకోండి 1930 లో నేను కాకినాడ పెళ్ళాను సత్యగ్రహ సిబ్బరములో, అనాటి ఉద్యమంలో పాల్గొనేందుకు వెళ్ళాను అప్పటికే వారు జైలులో యున్నారని తరువాత ఒకటి రెండు సార్లు వారితో కలిసి కొద్దిగా మాట్లాడే అవకాశం కలిగింది కాని మొత్తం మీద సాంబమూర్తిగారి యొక్క త్యాగము వారు చూపించిన అఖండమైన ధైర్యము నన్ను ఉత్సాహవంతుణ్ణిగా చేసింది ఎంతోమంది ఆంధ్రులు ఉత్సాహవంతులు అయినారు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు ఒక ఖచ్చితమైన సామ్రాజ్య వ్యతిరేకి అనాడు బ్రిటిష్ సామ్రాజ్య అధికారులలో పోరాడి, వారు సామ్రాజ్య వ్యతిరేక ఉద్యమ నాయకత్వము వహించి, ఆంధ్ర దేశంలో ఒక చక్కని ఉదాహరణగా యువకులకు చూపించారు ఈ తీర్మానములో వారిని గురించి ఒక్క **Speaker of Madras Assembly** అనే ఉంది. నేను దానికి ఆక్షేపణ లేకుండా కాదు మన అధ్యక్షుల వారు చేసిన కొన్ని గుణ గణాలు కూడా ఆ తీర్మానంలో చేరినై బాగుంటుందని మనవి చేస్తున్నాను అపారమైన దేశభక్తితో, దేశానికి బ్రహ్మాండమైన సేవ చేశారు ఎంతో త్యాగము చేశారు వకాంతం వృత్తిని వదులుకొన్నారు ఈ విషయాలు కొన్ని అయినా తీర్మానంలో పేషియంట్ బాగుంటుందని నేను విజ్ఞప్తి చేస్తూ, ముఖ్యమంత్రిగారు పవేశపెట్టిన తీర్మానంలో ఏకీభవిస్తూ ఏకమిస్తున్నాను

*శ్రీ ఆర్ బి రామకృష్ణరాజు (వదమలపేట) అధ్యక్షా! మహర్షి శ్రీ బి. లు. సాంబమూర్తి గారియొక్క ఆధ్వర్యమున ఈ దేశ నేపథ్య పాటుపడవలసిన భాగ్యం నాకుకూడా 1931 సం. లో కల్గింది. ప్రధానమంగా కాంగ్రెసు ప్రభుత్వాన్ని స్వీకరించినపుడు, 1937వ సంవత్సరంలో శ్రీ రాజగోపాలాచారిగారి ఆధ్వర్యమున ప్రభుత్వం ఏర్పడినప్పుడు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు స్పీకర్ పదవిని అధిష్టించారు. అది పెందలు సుమారు రెండు సంవత్సరములు వారు చూపినటువంటి బ్రహ్మాండమైన కార్యధీక్ష, కట్టుదల పేరుమందరంకూడా తమతోపాటు చూచి ఎంతో గర్వపడే వారం వీరు ఏవిధమైన దుర్భుతిలేక యధావిధిగా గొప్ప సాంప్రదాయాన్ని అనుసరించి ఒక గొప్ప సభయొక్క కార్యక్రమాన్ని నడపగలరా? అని చాలామంది సందేహించారు. కానీ శ్రీ రాజగోపాలగారు నిన్ను మొన్న ఇచ్చినటువంటి స్టేటుమెంట్ ప్రకారం వారు ఎంత ధీక్షతో, ఎంత శక్తి సామర్థ్యాలతో ఆ కార్యాన్ని నిర్వహించారో మనమందరం ప్రత్యక్షంగా చూచినవారమే. శ్రీ నారాయణరెడ్డిగారు చెప్పినట్లు వారు కేవలం స్పీకర్ కాదు అటువంటి మహామహులు. ఎందరో మనలను విడిచి పెట్టి పోతున్నారు. వారు ఏ పాట్టికి చూడర వారై ఎప్పటికీ వారు చేసిన త్యాగాల ఫలితంగానే, మనం స్వతంత్రం అయ్యే మేరకు మన స్వలక్ష్యాలనే చెప్పుకుంటూ, మన దేశం తల్లిత్వాన్ని ఆరగడానికి అవకాశం కల్గింది. కాబట్టి ఏపార్లమెంటైనా సరే, ఏ ఉద్దేశ్యాలు కలవాడైనా సరే, దే భక్తులను ఎదురే వారందరికీ కూడా, వారియొక్క నిర్వాణానికిసంతాపం తెల్పక తప్పదు.

శ్రీ సాంబమూర్తిగారి ఆధ్వర్యమున 1939 సం. లో దేశంలో ఒంగీర పరాటంలో నాక కూడా పాల్గొనే భాగ్యం కల్గినందుకు నేను ఎంతో గర్విస్తున్నాను. అట్టి వారయొక్క మహా గుణ గణాలను ముఖ్యంగా చెప్పకోవలసి ఉన్నదే. స్వార్థపరుత్వం లేకపోవడం, నిస్వార్థంగా ఏ కార్యాన్నియిన చేయడం, తమకు లేక పోయినాకూడా తమ అనుగుణం బాగుపడటం వారికి ముఖ్యం అటువంటి మహామహులు మనలను, దేశాన్ని వదలిపోయినారు. అటువంటివారు అనేకమంది యిదివరకు పెట్టిపోయారు. శ్రీ ప్రకాశం, బులుసు సాంబమూర్తిగార్లు యొక్క ఆధ్వర్యమున 1939 సం. ఆ తర్వాత జరిగిన పారాటలు మరుపుక రానివి. కాబట్టి నేను ఇప్పుడు మనవి చేసేది ఏమంటే కేంద్ర ప్రభుత్వం ఏమి చేస్తోందో మనకు తెలియదు, కానీ మన ఆంధ్ర ప్రభుత్వమైన మన ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో పుట్టి, పెరిగి మన దేశానికి—ఆంధ్రదేశానికే కాకుండా, మన యూరోపి భారత దేశానికి—మహావికారముచేసి మహాత్యాగం జరిపిన వీరులయొక్క చరిత్రనుమగ్రంగా తయారు చేయించి దానిని ప్రచురించడానికి సత్వరం పూనుకోవాలని నేను మనవి చేస్తూ, నా హృదయపూర్వకమైన సంతాపాన్ని తెలియజేస్తున్నాను.

*శ్రీ బి రత్నసభాపతి (బద్వేల్) —అధ్యక్షా! ముఖ్యమంత్రిగారు తీసుకువచ్చిన సంతాప తీర్మానాన్ని, సోషలిష్టుపార్టీ తరపున, నేనుమనస్ఫూర్తిగా బలపరుస్తున్నాను. ఇంతవరకు ముఖ్యమంత్రిగారు, శ్రీ పెంకటాపుర, నారాయణరెడ్డి, రామకృష్ణరాజుగార్లు శ్రీ సాంబమూర్తి గారితోపున్న పరిచయంవల్ల, వారికి వీరికి మధ్య ఏర్పడిన సంబంధాలు, ఆరోజుల్లో జరిగిన సంఘటనల గురించి స్ఫుటికి తీసుకువచ్చారు. అటువంటి భాగ్యంనాకులేదు. వారికి నాకుపున్నటువంటి వయస్సులేదావల్ల వారిని కనీసము దర్శనం చేసుకొనేభాగ్యం కూడా అప్పటికి నాకు కల్గలేదు. కానీ

వారు చేసినటువంటి త్యాగం, కాంగ్రెస్ పోరాటంలో జుట్లో వారు ఎంత ధైర్యవంతులైనా ఆ ఆంగ్లాదేశంలో పోరాటం జరిపింది కూడా, ఈ రోజున ఆంగ్లాదేశ పరిస్థితులలో 25 ముగిసిన భాగంగా ఏర్పడింది వారు చేసినటువంటి ప్రతి కార్యక్రమం, నడవని అవకాశం ప్రతి పోరాటం కూడా యీ రోజున ఆంగ్లాదేశ చరిత్రలోనే కాకుండా, పెంతం ది వర్తమానం పోరాట సువర్ణోరాలలో వ్రాయవలసినటువంటి సంఘటనలు ఒకటిగా 25 ముగిసిన పోరాటం తరువాత ఆంగ్లాదేశంలో రిగిన గగ్గోలు, సంతాపము, వారు ఏ రాజకీయ ప్రికి చెందినవారై నప్పటికిని, అన్ని పరికల్లోను శ్రీ సాంబమూర్తిగారిని గురించి పొందటం ద్వారా వారు పోరాటం నడుపుతున్న, అటు రాజకీయంగా ఎంతకారణ ఏర్పడిందో యీ రెండు లంతా కూడా ఎంతిదాధమవుతోందో అది ఒక నిదర్శనగా రుజువుచేస్తోంది ఎంతవరకు సేవ గురించి ఎక్కువ చెప్పవలసిన అవసరం ఏమీ లేదు ఇదివరకు మూడు వారం గుంపులు పోషిస్తున్న పార్టీ తరపున మాట్లాడి ఈ తీర్మానాన్ని ఎవరుస్తున్నాను

* శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్య (సత్తెనపల్లి) — అడ్వకేట్ న రెండు, గౌరవనీయ తరపున ముఖ్యమంత్రిగారి తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను శ్రీ సాంబమూర్తిగారి 1923 లో మొట్టమొదటి సారిగా కాకినాడ కాంగ్రెసుకు వలంటీరుగా నడుపుకున్నాడు అతడు అంతకు ముందు Civil Disobedience Committee లో మొదటి సారిగా 1931 లో విజ్ఞాపన తీర్మానం గుంటూరు వచ్చినప్పుడు కూడా వచ్చారని అని 1934 లో 25 ముగిసిన తేదీ ఇది మాత్రం ప్రత్యక్షంగా నాకు తెలుసు అప్పటికి కుమారులగ్గి, కోల్పోయి రంగంలో దూకి పని చేస్తున్నటువంటి సాంబమూర్తిగారు, నాకళ్ళకు ఎదురుగా వచ్చి కలవరపడ్డారు సాంబ మూర్తిగారు ఒక ఉద్యమం ఆంగ్లాదేశంలో వున్నటువంటి ప్రాంతాల్లో నిదర్శనం సాంబమూర్తిగారు అకుంఠితమైన ఉత్సాహంతో నిరంతర ధైర్యంతో అనాన్ని ఎవరూ పరచి యువకులను పురూగితల గించేటటువంటి మహానాయకుడు సాంబమూర్తిగారు 1909 సంవత్సరంలో విజయనగరం కాలేజీలో ఫిజిక్సు లెక్చరుగా చేరారు కానీ ఆ రోజున తండ్రికి నడత తాయరుగా వున్నాడు 1918లో Home Rule Government గా ఏడాదిలోకి చేరారు శ్రీ కళా వెంకటరావుగారు చెప్పినట్లుగానే జాతీయ పుద్యమం లోకి దూకిన రోజు నుంచి, చివరి నిమిషం వరకు కూడా తనయొక్క త్యాగ ధనంతోనే సాంత పేడలు కట్టారు, దేశాన్ని నిర్మించారు, స్వాతంత్ర్య పుద్యమాన్ని నిర్మించారు స్వాతంత్ర్యాన్ని సాధించారు ముఖ్యంగా వారు కాంగ్రెసును బలపరుస్తున్న సమయంలో Arms పట్టుకోవడమా? లేదా? అన్నటువంటి సమస్య మీద, నాగపూర్ సత్యాగ్రహంలో తాను నాయకత్వం వహించి జాతీయ జండా, Arms రెండూ కలిపినటువంటి ఒక మహా ఉద్యమాన్ని నడిపారు దానికన్నా కూడా చాలా గొప్పది ఇంకొక విషయమున్నది ఇంగ్లీషు సామ్రాజ్య వాదులకు బంటుగా నిలబడి ప్రజానీకాన్ని నాశనము చేసినట్టి నీకోదార విగ్రహం మద్రాసులో వుంటే “దానిని చూడటమే మాకు అవమానము గనుక అది పుండడానికి వీల్లేదు” అని నడిబంజ రోజు చెప్పి అది తొలగించే వరకు కూడా నిరంతరం వాలంటీర్లను పంపించి, నీకో సత్యాగ్రహాన్ని మహాధృతిమైన పుద్యమాన్ని నడిపించారు నీకో విగ్రహాన్ని యీనాడు ఏ మూల పోరాటం చేసినటువంటి పనిని చేసింది ఆయనగారే పని చెప్పక తప్పదు

దేశం అంతా కూడా శ్రీ జహార్‌లాల్ నెహ్రూగారి తండ్రియనటువంటి మోతీలాల్ నెహ్రూ గారి నాయకత్వన ఏర్పడిన కమిటీ Dominion Status వరకు ఇచ్చినా సరేనని నిర్ణయించితే 1927లో మళ్ళీ నెహ్రూ కమిటీకి ఏ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ అనాడు కార్యదర్శిగా ఉన్నాడో, ఆ జవహర్‌లాల్ నెహ్రూ కార్యదర్శిగా, ఈ సాంబమూర్తిగారు అధ్యక్షులుగా Independence League ను ప్రారంభించి, మా దేశానికి ఏమాత్రము లొంగుబాటు లేనటువంటి సంపూర్ణ స్వర్ణం కావాలని చెప్పనటువంటి వీరుడు, ధీరుడు, దేశం వెంటాల్ని కూడా పురూషులూగించి నటువంటి పనిషి ఆ సాంబమూర్తిగారన్న విషయం మనకు తెలుసు

అంతే కాదు, 1930 సం ఉద్యమాన్ని పుర్రూతలూగించింది కూడా ఆయనయే దానిని సహించలేక సాంబమూర్తిగారిని ఉప్పుల సుబ్బెరావు మింగాలని, డా బ్రహ్మజ్యోతి సుబ్రహ్మణ్యం గార్ని ముస్తఫాజీన్ మింగాలని యిద్దరు కృత నిశ్చయులై యిటు రాజమండ్రి జిల్లాలో సుబ్రహ్మణ్యంగార్ని లటు కాకినాడ మహాసభ మధ్యలో సాంబమూర్తి గారిని యిద్దరినికూడా చంపాలనే ఉద్దేశంతో కొట్టి, కొట్టి, చచ్చిపోయాడని అవతల పాఠేనే మనందరి ముక్కు అదృష్టవశాత్తు ఆ సామూహికవాదం నొందిపోయిందే కాని ఆయన ముక్కు జీవాలతో మన మధ్య నిలబడ ర్గారు పోరాటం గించే ఆ రోజుల జ్ఞానం చెలకొంటే యీ నటికీ సాంబమూర్తి గారి నిజ స్వరూపం మనందరికీ కనపడుతుంది అయినను ఎనం మర్చిపోవద్దును కానీ, బహుశా ఆయనలోకి నన్నిపిల్లలగావున్న వారు ఎవరుకూడా ఆయన ఏమోయే ని పిలిచేమాట జ్ఞప్తి వుంటుంది అయితో వున్నటువంటి ఆ ఉదారత్వాన్ని, ఆ సన్నిహిత సంబంధాన్ని, ఆ జాతీయ ప్రేమను, ఆ దేశ భక్తిని మరచిపోకండి కష్టం, మరచిపోతేరుకూడా తరువాత వారు హిందూ స్టాన్ నేవ దళాన్ని ప్రారంభించిన వారితో ఒకరు ఆయన 1928 వ సం లో హిందూ స్టాన్ నేవ దళానికి అధ్యక్షత వహించారు ఆ తరువాత 1932 వ సం లో దానిని నష్టించారు అదే అంద్ర దేశంలో ఉద్ద ఉద్యమంగా పరిణమించి యువకుల నడం గా వుత్సవ పరచినటువంటి వ్యధ్యమం

ఆ తరువాత కాంగ్రెస్ ఎన్నికల జరిగాయి జస్టిస్ పార్టీ తీవ్రంగా పోటీచేసింది ప్రజానీకం కాంగ్రెస్ పెనుక ఉన్నది ఒక్క జమీందారు, అల్లవల్లి రాజా శ్రీ కె వి నాయుడుగారు వీరిద్దరి మినహాయస్తే జస్టిస్ పార్టీ తరపున ఆ ఎన్నికలలో ఎవరు నెగ్గలేదు సోల్లలన్నీ కూడా కాంగ్రెస్ కు దక్కి నాయి విజయభేరి మోగించి, పరాయి ప్రభుత్వానికి యీ దేశంలో స్థానం తేదని చెప్పి నిరూపించినటువంటి ఉద్యమాన్ని వారు నడుపించారనే విషయం మనం మర్చిపోకు ఉదు ఆ తరువాత 1935వ సంవత్సరంలో యేర్పడిన ఒక రాష్ట్ర స్వాతంత్ర్య భారత రాజ్యాంగ చట్టం రీత్యా 1937 లో ఏర్పడిన అసెంబ్లీకి స్పీకర్ గా ఎవరవుతారని చూచారు అనాడు రాష్ట్రపతిగా ఉండ అవకాశం మనకులేదు ఉన్నదల్లా స్పీకరు పదవిమాత్రమే స్పీకర్ ఎవరవుతారా అని ఒన మంతా ఉట్టాతలూగుతూ చూచారు సాంబమూర్తిగారు స్పీకర్ అయినారు సాంబమూర్తిగారు కాగానే అందరికీ కూడా నవ్వుచ్చింది ఇదేమిటి, ఆయన ప్రతిపాతరాయుడుగా ఇక్కడ కూర్చుంటే ఎలాగుంటుందో! అని భరించారు కాని,

House కాదు దేశంపై ఆశ్రయముకూడ ఆయన ఇచ్చే నిర్ణయాలతోటి ఉజ్జ్వలమైన పోయేది ఏ నిమిషము లో ఏమిటగుండునో, సింహము ఎవరిమీద పడుతుందో ఎన్నటవంటి భయంతోటి గవర్నరు ఎదురు చూచిన రోజులవి అటుతరువాత ఎందరూ కూడా యుద్ధాన్ని వ్యతిరేకించిన సమయంతోటి కాంగ్రెసు సంస్థి వర్గాన్ని గవర్నమెంటు మాకు లభ్య రచనని ఇవతలికి వచ్చాయి వారు కూడ అవతలకు వచ్చేసారు అప్పుడు కూడా ఎప్పుడైనా అడిగితే నవ్వతూ అనేవారు “స్పీకరును లో అగించడానికి వీరు ఎవరోయ్” అనేవారు ఆరు రోజులలో కూడా స్పీకరును లో అగించడానికి హక్కు వాల్లక తేదని **House** ఉన్నా లేక పోయినా స్పీకరు **Continue** అకలాడన్నటువంటి ఒక ప్రాజెక్టు ఎంతంటి వాడని వారు తీసుకొని వచ్చారు అదే సూత్రాన్ని ఈ సమయమున ఉపయోగించుకుంటే ఉదాహరణ లేక పోలేదు ఈ తరువాత ఇక ఆంధ్రా రాష్ట్రము విషయమున ఆ రాష్ట్ర మన్నది ఆలోచన అభిమాన ద్వారా శ్రీ పాట్టి శ్రీరాములుగారు సర్వస్వము చుట్టూ ప్రకటన ఉండి పూర్తి ఉత్సాహాన్ని ఇస్తూ నడిపిస్తుంటే వీరుడు ఆయన బలమైన వారు ఆరోగ్యాన్ని కోల్పోయారు

ఒక్కొక్కసారి చూస్తే చాల దిగులు పేసేది ఒక తరమునాటి మునుష్యులలా, ధృతారథులన్నీ రాలిపోతున్నారని చెప్పవలసివస్తుంటే దిగులు కనిపిస్తుందే కానీ దిగులు నడకలోకి పనితీరు ఎందుకంటే కాన్నాల్లకైనా పదిపోక తప్పదు ఆ మునుష్యులు చేసిన అగ్రగణ్యము, ఆ సమూహ భావులు చూపిన మార్గము ఆ మునుష్యులు చేసిన సేవలను నిజాయితీ వటికోసము సునము బద్ధకంకలమై ఈ నాటినుంచే నాసరే మరము సర్వత్రాగల చీర ప్రజానీకానికి సహచేయడానికి సంసిద్ధులమై దృఢ ప్రతిజ్ఞ తీసుకుంటే వారి యెదురు చుట్టూ ఎంతంటి సామూహి నిష్పత్తున సామూహి అవుతుందని నేను మనవి చేయ న్నాను మరము వారి ఆశయన్ని, ఎవరైతే స్వతంత్రపోరాటంలో, ప్రజానీక సేవలో నిరంతరంగా సర్వత్రాగాని అనినారో “నాకేమీ అఖ్యర్లేదు, ఎదుటివారికొచ్చే చాలు” అని అన్నటువంటి సమయంలోగారిని డెక్కడో ఉన్నా వారి ఆయన ఇలయనువస్తే సంతోషించేది ఎప్పుడంటే ఎదురు బాగా లిన్నా వాడే “గిరిజాయే, తినండోయ్! పనిచెయ్యండి” అని అనేవారు కావలిసింది తిని నిద్రపోతూ పనిచెయ్యండి యువకులంతా వాలంటీర్లుగావస్తే తిండిపిసి అని రోక్క పట్టుకొని ముందుగా, డాక్టర్లు నీవు ఆరు ఇడ్లీగనుక లిన్నట్లయితే నీవు సరిగా పనిచేస్తుంటావోదావు లభ్యతవన్నకు నాతో నాకు చేతకాదండీ అన్నాను “లయితే నీకు చేతకాదోయి పనిచెయ్యడం” అన్నారు వాలంటీర్లు వస్తే దూరంగావులున్నారో కొంచే పద్ధతికాకుండా రాగానే కొగించుకొని “తిండితినముందు” అనేవారు తిండి పెట్టేటటువంటి నాయకులు నాకు ఇద్దరు, పడ్లెరు డాక్టర్లు సుప్రసిద్ధుల గారు ఒకరు, రెండవవారు సాంబమూర్తిగారు వీరిద్దరే సర్వత్రాగా అందరూ తిండిపెట్టు వచ్చుకొని యువకులచేత పనిచేయించరు ఆనాటి రోజులు జ్ఞాపకము ఉంచుకుంటే మళ్లీ నూతనశకంలో యువకులుకూడా ఉద్యమము లోనికి రావడానికి సాంబమూర్తిగారి పటము ప్రతిరోజు జ్ఞాపకముచేసుకొంటూండాలి వారికి విప్లవాలపై అనేక జోహార్లను సమర్పిస్తూ వారియొక్క సేవను త్యాగములను మన బాటగా నిర్దేశించుకొందామని కోరుతూ నేను సామూహి తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను

శ్రీ బసవమానయ్య (అందోలు) — అధ్యక్షా! మహాబిషి సాంబమూర్తిగారి మరణానంతరము సానుభూతి తెలుపుటకే తెచ్చిన తీర్మానాన్ని నేను హృదయ పూర్వకంగా జలపరచున్నాను. గౌరవనీయులైన ముఖ్యమంత్రిగారు, గౌరవ రెవెన్యూ మంత్రిగారు చేప్పిన విషయాలు లెన్ని అందం సభ్యులకు తెలిసాయి మా చిన్న తనములో పత్రికలో వారిని గురించి అన్నీ చదువుతూ ఉండేవారము వారు సామ్రాజ్య విధానాన్ని ఏ విధంగా ప్రతిరోచి చారో, వారి ధైర్యము, త్యాగము, నిస్వార్థత క్రింది, వాటి నన్నింటినీ కూడా పత్రికా ద్వారా మేము చదువుతూ ఉండేవామము మన ప్రభుత్వము యొక్క మండ్రాలు ఎంతోమంది వారి సహాయముగా పనిచేసి వారిని మార్గ దర్శకంగా ఉంచుకొన్నారనే విషయము ఇప్పుడు తెలుసుకొని చాల సంతోషమైనది వారి యొక్క ఆదర్శాలను అమలులో పెట్టటూ, మరియు దేశ లభిస్తున్న ప్రయత్నిస్తూ సాంబ మూర్తిగారి మరణానికి సానుభూతి తెలుపుతూ, వారి ఆత్మకు శాంతిని సలకాల్యుటకై భగవంతుని ప్రార్థిస్తూ తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నాను.

శ్రీమతి సి అమ్మపూర్ణ (అల్టిలి) — అధ్యక్షా! ఈరోజు సాంబమూర్తిగారు చనిపోయిన విషయంగా ఈ తీర్మానము ప్రవేశ పెట్టడం దీని తీర్మానానికి ముందే మీరు వారిని గురించి కొన్ని విషయాలు చెప్పారు. ఆ విషయాలు లెన్నీ గుడా తర్వాతములోనే పెట్టి వారిని గురించి ఇంకా వివరంగా లెందరికీ తెలియజేయగ తీర్మానాన్ని చేస్తే బాగుంటుందని అనుకుంటాను. రావి నారాయణ రెడ్డిగారు చెప్పినట్లు వారు ఆంధ్ర దేశంలో లండనికి తెలుగు ఆంధ్ర దేశము బయట, ఇండియా మొత్తంమీద వారు పెద్ద త్యాగము రుల శ్రేణిలో ఉండి, అనేక బాధలు పడి కష్ట పంకిటావుగారు పెప్పినట్లు చెప్పేవరకూ కుడా దేశ సేవ చేసిన వారిలో ఒకరు వారు స్వీకరంగా ఉన్నప్పుడు “ఎనెంట్లీ మెంబరుగా” ఉండేదప్పుడు నాకు కల్గింది కాబట్టి వారు నాకు తెలుసు స్వతాభము కోరకుండా, దేశ సేవ, దేశ భక్తి, అన్నదే ఆయన ఆశయము నాకు ఇది కావాలి ఇది లేదు అన్న విచారం లేకుండా ఎప్పుడూ సంతోషంగా అందరు పెక్కు స్థానాలలో వారు “ఈ విధంగా నీవు చేసిన క్షుత నాకు బాగుంటుందని” చెప్పి సరి ఒక్క చిన్నవారికి కూడా ఉత్సాహము, ప్రోత్సాహము ఇచ్చిందరూ పైకి వస్తే సంతోషించే టటుంటి గొప్ప స్వర్గ ఆంధ్ర తానన సభలో ఆయన స్వీకరంగా ఉన్నప్పుడు, క్రొత్త క్రొత్తగా అందరూ మెంబర్లు అయినప్పుడు మొదటసారి ఎనెంట్లీలో వారు ఏ చిన్న ఉపన్యాయము ఇచ్చి పుటికి కూడ, వారిని తన రూపానికి పిల్చి తేక కలుకొన్నప్పుడు ఎంతో సంతోషించి, చాల బాగ మాట్లాడవని చెప్పి ప్రోత్సాహము ఇస్తూ ఉండేవారు వారు ఎటువంటి జడవులోకి వచ్చినా కూడా ఎంతో సంతోషించేవారు తనకు ఎవరైనా ఏదైనా ఇస్తే “నాకు అక్కరలేదు, కనానా వారికి ఇస్తే చాలు నాకు అదే సంతోషమని” తప్పుకనే మనిషిని వారి నొక్కొనే మాచాను పూర్తిగా దేశముకారకు త్యాగమురూలుగా పుట్టిన వారు వారిని చెప్పడానికి సంకోచమేమీ ఎప్పుడూ లేదు ఈలాంటి త్యాగమురూలు, దేశ భక్తులు చాల కొంచెము మందే ఉన్నారు ముఖ్యంగా పెనుకబడయున్న స్త్రీలను, అణచి వేయ బడిన అనేకమందికి ప్రోత్సాహమిచ్చి వారందరినీ కూడా చాల పట్టుదలగా పైకి తెచ్చి, వృద్ధి లోకి తీసుకొని వచ్చిన సాంబమూర్తిగారు పోవడం చాల విచారకరము కానీ కాకినాడ వెళ్ళే

మాదన్నలతో కుండేశం నుంచి మన కళ్ళముందునుంచి వెళ్ళి పోయారు ఈ దేశములో సైతం వారి పని వారు పూర్తిచేశారు ఇక ఈ ఆంధ్ర దేశాన్ని నడిపించేటటువంటి బాధ్యతలంతా గూడా ఇక్కడ ఉండే నాయకులమీద వుంది అలాంటి నాయకుల ధైర్యము, సాహసము, ఉత్సాహము, కార్య దీక్షలతో సాంబమూర్తిగారిని ఆదర్శంగా పెట్టుకోవలయును నిరంతరం వారిని ముస్సలో ట్టుకొని వారి ఆత్మకి శ్రాంతి ఈ గొలని పత్రికలో వర్ణించవలయును వారి కుటుంబానికి ఏదో కొంత సహాయం చేశారు కాని యింకా ఏమైనా తోడ్పడడము మంచిని చెబుతున్నాము వీరుంటే ఈ సభను యింతటితో ఈ పూటకు వారి గౌరవార్థము ఆపుదల చేయమని కోరుతున్నామని పుచ్చుకుంటున్నాను

సిస్టర్ స్పీకర్ శ్రీసాంబమూర్తిగారి సురక్షానికి సభానాయకులు వివిధ పక్షాల నాయకులు, యితర గౌరవ సభ్యులు, స్త్రీల ఆరపున శ్రీమతి అన్నారాజాగారు తన గాఢమైన సంతాపాన్ని తెలిపారు సాంబమూర్తిగారు నాకంటే అయిదు సంలు చిన్నవాడు నేను నా చిన్నప్పటినుండి ఆయనను ఎరుగుదును అంటే హోమర్ డెడ్వసుకాలనుంచి ఎరుగుదును కలిసి పని చేశాము “పందేమాతరము” డెడ్వసుమస్వగు దానిలో ప్రవేశించి అనిబిసెంటం నాయకత్వంలో పెరియార్ గారితో పని చేశాము 1919 వ సంవత్సరంలో మేమిద్దరం గూడ ఒక క్రిమిన్ కోడ్ (ఆయ ౧) బెవాడలో సుపురుండే వారము ౧౩ క్రిమిన్ కోడ్తో నాకు గూడా ఒక లెక్కనూ యిచ్చారు ఇద్దరం గూడా పని చేసేదేవారము ఆయన నాదగ్గరకు వచ్చా పోయిందేవారు

1920 వ సంవత్సరంలో మేము ఇద్దరం కూడా కలకత్తాలోని ఎమర్జెన్సీగాంధీ యొక్క నాయకత్వం అనవసరమని ఆ సైన్యం కంట్రోలులో ఆయన పక్షాన పనిచేశాము ఎందుకంటే అప్పుడు లభిస్తోంది ఫోటోలు 1920 వ సంవత్సరం సెప్టెంబరులో జరిగినటువంటి స్పెషల్ కాంగ్రెస్ మానవ చరిత్రలోనే కేవల ప్రముఖమైన ఘట్టం ఎందుకంటే ఎమర్జెన్సీగాంధీ నాయకత్వాన్ని కాంగ్రెస్ అంగీకరిస్తుందా? లేదా? భారత దేశము అంగీకరిస్తుందా లేదా? తద్వారా ప్రపంచానికి ఆయన నాయకుడౌతాడా? లేదా? అన్నటువంటి గొప్పవిషయం నిర్ణయంపవలసి వచ్చింది ఆయన యొక్క non co operation and non violence తీర్మానాన్ని పెద్దలంతా ప్రతిఘటించారు చాలామంది పెద్దలు ప్రతిఘటించారు మేమంతా అప్పుడు చిన్న రకంవారము దుగ్గిరాల బలరావు కిరీష్ణయ్య, నేను, సాంబమూర్తిగారు దానిని బలపరిచాము మాకంటే నెగ్గలేన ఆంధ్ర దేశములోనివారు దానిని బలపరచలేదు వారిపేర్లన్నీ నేను చెప్పవలసిన పనిలేదు కాబట్టి అప్పటినుండి మేము కలిసి యున్నాము

ఆయన సహాధికారులు అనగా పోయిన సంవత్సరము ఆయన ఆది దరిద్రముతో బాధపడుతుంటే, కుటుంబము అక్కడలేని కష్టములపాలైవుంటే భారత ప్రభుత్వంవారు కొంత ధనాన్ని, స్నేహితులు కొంత ధనాన్ని ప్రోగుచేసి 17 పేలరు వ్యయము ఆయన జీవించి ఉన్నంతకాలం తద్వారా కేవలం కుటుంబములకు ఖర్చుపెట్టగా తర్వాత ఏమైనా మిగిలితే ఆయన ఏకైక పుత్రులకు చెందుటన్ని ఇచ్చారు ఆ సభకు నన్ను, లోకనభిప్రాయం—స్వీకరించటంవంటి అనంతశయనం అయ్యంగారిని తీసుకు వెళ్ళారు

అనుమానం కలిగింది సరే తీసుకొని వెళ్ళి జైలులో పడేశారు 1929 వ సంవత్సరములో ఆ మోస్తరుగా ప్రతి ఉద్యమముతో కూడ ముందడుగుపెట్టే వారు తాము ఆ గోష్ఠి వంద ఆస్తికూడ లేకుండ చేసుకొనేవారు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు All India నవ భారత కృ అధ్యక్షులుగా వుండేవారు ఇందు వల్లనే శ్రీసాంబమూర్తిగారు ఎన్ని సంవత్సరాల పాటు గాక అఖిల భారత దేశములోను ఒక ప్రఖ్యాత పురుషుడుగా పేరు పొందారు ఆ సమయమున ఏ విధముగా సాగి ఉండే వూసుకొని వుంటారో ఆ విధముగానే యింకా ఉండి ఉండి వున్నట్లే ఏ మాత్రం ఆస్తిలేకుండా బ్రతికినారు అవిధక్తు సదాశివుని రాష్ట్రములో శ్రీ సాంబమూర్తిగారిని శ్రీ సి రాజగోపాలాచారి గారు స్వీకరణగా వుండటమునకు చాలా సమయము పోయినా పని చేశేవారు ఇందుచేతనే యితనంపై సి రాజగోపాలాచారిగారికి తల గణన తరువాత 1940-41 వ సంవత్సరం లో మమ్మల్నుందిరికి డిటెను ఆగిన తరువాత అందుకు కూడ కమ్యూనిస్టు సోదరులతో కలిసి ఒక సంవత్సరము సెల్లులలో జైలులో ఉన్నందు వలన అందులో శ్రీసాంబమూర్తిగారు కూడ వున్నారు మమ్మల్నిద్దరినీ ఎన్.ఎస్.ఆర్. కు చెప్పి ఆ విజయవాడలో ఒండ్రా వాటిను ఇస్తే ఆ రాజా రాత్రి నాలుగైదు వరకు ఉన్నాడు తరువాత నుండి శ్రీసాంబమూర్తిగారిని డిటెన్యూగా తీసుకొని వెళ్ళి కారాగారం లో ఉంచారు డిటెన్యూలుగా వున్నాము తరువాత మనవారంత సత్యాగ్రహం చేయడం వలన జైలు నుండి మొదలగునవి తిరుగుబాటు మొ|| ప్రదేశాలలో జరిగినవి 1942 లో ఆ తరువాత శ్రీ సి రాజగోపాలాచారిగారితో కలిసి వెళ్ళినారు మహాత్మాగాంధీగారి సహాయంతో ఆంధ్రదేశం విడిచి ఎట్లావుంటుందో తెలుసుకొనడానికి నా గుర్తకు వెళ్ళుచోరు మీరు తా కలిసి బాగానే వుంటుందని అన్నాము అందరూ మహాత్మాగాంధీగారు చెప్పిన ప్రకారము వింటావని అన్నాము శ్రీసాంబమూర్తిగారు “నేను శ్రీ సి రాజగోపాలాచారిగారి పదే పదే నన్నాను” (1942 లో) అందువల్ల అతను మాతో రాలేదు తరువాత ఎన్నోసార్లు ఎట్లాకొని పోయినారను కోండి అది వేరే సంగతి ఆ తరువాత అందరికీకంటే ముందుగా శ్రీ పట్టి శ్రీరాములుగారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంచారంలో ఉపవాస దీక్ష పూనారు ఉపవాసము చేసి కరోరదీక్షతో ఆయన చనిపోయే స్థితిలో వుంటే ఆయనను ఎవరి యింటి గుర్తకు వెళ్ళా చూస్తూ వుంటారు అదొక పితామహవంటి వ్యవహారము అప్పుడు శ్రీసాంబమూర్తిగారి యింటి దగ్గర వెళ్ళుకొని అతనిని అప్పివిధముతా పోలికపొందారు అందులో పట్టి శ్రీరాముల మూర్తి కూడ స్వతానానికి వెళ్ళారు దానిలో మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చింది తరువాత విశాఖాంధ్ర ఉద్యమముతో నాకు కుడి భుజముగా వుండి శ్రీసాంబమూర్తి నాకర్థ్యం సహాయము చేసినారు మేము వరంగల్లో 1955 లో పెట్టిన convention కు ఆయన, శ్రీ ప్రకాశమగారు వచ్చారు ఆ తరువాత హైదరాబాద్ లో పెట్టినటువంటి రైలు సభలకు కూడ వచ్చారు “ఏమిటోయ్ కాళేశ్వరరావు, విశాఖాంధ్ర, హైదరాబాద్ ట్రాన్స్, హైదరాబాదు సంగతి యేమిటని” ప్రశ్నించారు “మద్రాసులో నాకు సంబంధము లేదని” చెప్పి మదరాసు విశాఖాంధ్రలో భాగము కాదని చెప్పి హైదరాబాద్ రాజధానిగా విశాఖాంధ్ర కావాలి లేకపోతే అవసరము లేదని చెప్పి శ్రీసాంబమూర్తి ఒక ల్యాగమురై ఈయన కార్యము గుడ్డలు కట్టుకుంటే ఒక మహా ముస్లిం కనిపిస్తాడు ఈతనితో ఉత్తేజము ఒక విధమైన

భావోద్వేగము సేవాపరాయణత్వము మూర్తిభవించి పున్నాయి ఈతను తరువాత సంచారినితో పుంటూ ఒక్క పడినారు సుదూరము ఆంధ్రులకు లభించేటట్టు చేయాలని మళ్ళీ యాతను లక్కడ ఆంధ్రసంఘసభను నిర్మించారు అక్కడ లండ్ర మహిళా సభకు చాతా డబ్బు సూలు చేసి అదింటి బాగుచేశారు తనకి ఒక్క చూతురు ఒక్కడే డబ్బులు, యామెక్క ఎప్పుడూ సుస్థగౌవుంటుండేది తరువాత కాకినాడ పెళ్లారు పడిన ఈతను recover ఆవుతారా అనే భయముతో పుండేవాళ్లను పట్ల పుంటుండగా మొన్న రెండవ తారీకున ఎంపిపడించారు ఈయన యొక్క జీవితము ఒక మహా గడ్డు జీవితము సర్వసేవా, సర్వసంఘ సేవ్యగము కలిగినటువంటి జీవితము లందువల్ల స్వతంత్ర భారతము, ఆంధ్రరాష్ట్రము, విశాఖాంధ్ర యీ మూడు చూడగలిగినారు సేను (స్పీకరుగా కాదు సభ్యుడుగా) శ్రీ అనంతయనం లయ్యంగారు గారితో కలిసి 1956 లో అతనివద్దకు పెళ్లారు అప్పటికి విశాఖాంధ్ర యేర్పడలేదు ఏర్పడ బోతున్నది 1956 లో అంతా రాబోతున్నది గనుక యాతనిది ఎప్పుడూ గొప్ప జీవితము సంపూర్ణమైన సమగ్రమైన జీవితము ఈతనికి వండితులయందు చాతా అనురాగము కలదు అసలు వాళ్ల కుటుంబమే పేదపండితులది అందు చేసే పేదపండితులంటే యీయనకు చాతా గౌరవము అటువంటి సాంబమూర్తిని భారత దేశము, ఆంధ్రదేశము సేను కోల్పోయింది ఇతను ఒక సుపుత్ర రత్నము ఈతని జీవితము లన్ని రంగాలలోనూ ఆ విధముగానే పుంటూపుండెను కాబట్టి మీరంతా చెప్పినటువంటి దానితో సేను కు డ ఏకీభవిస్తూ యీ తీర్మానము మీ యేదుట వెల్లుతున్నాను ఇందులో ఒక చిన్న వాక్యము చేర్చవచ్చు “A noble patriot who had given his all for the freedom of the country” అని చేరిస్తే చేర్చవచ్చు

All Members Yes, Yes

Mr Speaker I will now put the Resolution with the amendment to the vote of the House

The question is

“ That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Bulusu Sambamurthy, Former Speaker, Madras Legislative Assembly, and a noble patriot who had given his all for the freedom of the country, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family ”

The Resolution was adopted *nem con*, all Members standing in silence.

మిస్టర్ స్పీకర్ —ఈ రోజున మన సభా నాయకుడు కోరినట్లుగా, సాంబమూర్తి గారు స్పీకరుగా, నాయకుడుగా ఆంధ్రదేశములో ఉత్తమ పురుషుడు కాబట్టి, యాతని శోసము

ఈ సభ్యుని నేను వాని దర్శనం చేసుకొందామను కొన్నాను. వెజవాడ వెళ్ళినాను గూడ కాని ఏదో కారణంచేత చేత నాకు స స్తీ చేసింది. రివ్యూల పెడదాము, పెడదాము అనుకొంటుండగానే వారు పరమపదించారు.

మొదటినుండి మేము ఇద్దరం అన్యరంగాలతోనూ కలిసి పనిచేసినాము. ఆయనకు ఉన్నట్లవంటి ప్రధానగుణము గొప్ప ధైర్యం అంధ్రదేశ నాయకులతోనేకాదు భారతదేశ నాయకులతోనూ గూడ ధైర్యశాలలలో మొదట శ్రేణిలో యున వారు శ్రీ సాంబమూర్తి సరపమాన త్యాగం కై కలవారు. ఆయన సూటు, బూటు పేసుకొని, Necktie కాలరు ధరించేవారు.

ఒక గౌరవ సభ్యుడు — మీరు ఎప్పుడు వేయలేదా?

మిస్టర్ స్పీకర్ — నేను ఎప్పుడు Necktie కాలరు పేసుకొనేవాడన కాదు. నేను ఏదో అడ్డదాన్ని ఎనిపిని ఎప్పుడూ పెట్టే వున్నాను. అదే స్ట్రీటు ప్రాప్తి చేసేటప్పుడు ఒక సిల్క్ గుడ్డను పేసుకొనేవాడను. అంత భేదం నల్లకొటు గుడ్డలు గూడ మా తరంలో అడుగలేదు.

ఆయన ఆవిధంగా పేసుకొని మోటారు పైకి వెళ్ళడమంటే అప్పుడు యింట్లో గోదాంకి జీతాలో తిరుగుతూండేవారు. ఏ క్రిమిన్ కోర్టులోనూ ఆయన ఎటువంటి ఒక పెద్ద క్రిమిన్ తాడు. కలతలాంటిది తీరిక రావడంతోనే non coope at on end n n violence తీగ్గానాన్ని అనుసరించి శాసన సభ అధ్యక్షత్వమును వదిలివెట్టి మౌనంగా నిరసన పాటించడమని వారు పెద్ద ప్రచారాన్ని సాగించారు. అంత జ్వలం ఇద్దరు జట్టలు ఏర్పడినందున ఆ ధరించడంలో ఆయన ఆస్తియావత్తు పోగొట్టుకున్నాడు. డింక్ అంగన్మెంట్ గాని అవతల ఏదో ఆస్తి ఉండడమే కాదు ఎంత సంపాదించినా ఆయన ఎప్పుడూ కొరత లేకుండా ఆయనకు ఉన్నటువంటి గొప్ప గుణమేమిటంటే అతి ఖైదాగ్గా “నిండు యి” అనేవాడు. ఆయనకు ఎంత ఇచ్చినా ఇతరులకు పెడతాడు ఏమీగలడు ఉన్నా బాధలను తయలో బంధువల్ల ఆయనకు ఇచ్చి ప్రయోజనం చేసుకుంటూ మోస్తరుగా ఆయన అతి ఖైదాగ్గా మారి అందువల్ల ఆయనకు ఏమీ మిగలేదు. కొత్తాయి గుడ్డు కట్టకనేవాడు. పెండ్లి వగలను చొప్పున 1921 వ సంవత్సరంలో జూలైలో జేడా ప్రతిష్ఠాకోసము అయ్యలపై న పరాటము సలపి జైలులోకి వచ్చినట్లు వంటివారు.

నేను జైలుకు వెళ్ళేటప్పటికి ఎప్పుడో ఆయన గెలమి జైలులో నిద్దరుగా వున్నాడు. అక్కడ కలశాన్ని అప్పటి నుంచి శ్రీ దానిలో శ్రీ సాంబమూర్తి ప్రసంగి పాత్ర వహించి వుండేవారు. అతను మొదటి శ్రాంతి చెందిన నాయకుడు అభీభాత కాంగ్రెసు కమిటీ సహాపాము మార్చి 1921లో విజయవాడలో జరిగింది ఆవ్వడు arrangements అంతా మేము చేయవలసి వచ్చింది. 1933 లో కాకినాడలో ఈ సమావేశము ముగియగలిగింది. శ్రీ సాంబమూర్తిగారు జనరల్ సెక్రటరీగా అక్కడ ఏర్పాట్లన్నీ చేయడము జరిగింది. ఆ రోజుననే ఆయన ఏకైక పుత్రుడు మరణించాడు. సూతకములో వున్నప్పటికీ అది యేమీ అత్యు

అట్లక అతను arrangements అన్నీ ఒహంబడ ప్రదముగా చేశారు మొత్తము భారత దేశములో దివ్యజయ యుగా జరిగినటువంటి కాంగ్రెసు సమ వేళాలో కాకినాడలో జరిగిన సమావేశము ఒకటి అంద చేసే సరాజినీనాయకు సాంజనాధ్రియం అద్దేర్వ శీలాడు లేడని చెప్పారు నేను ఒకసారి మహాత్మా గాంధీగారితో చెప్పాను “He is really a bold man” అన్నారు ఆయన ఆయనకు జైలు పోతేగాని తోడు బ్రెటమ్ వారితో పోట్లాడితేనే గాన లోచదు 1923 వ సంవత్సరములో నాగపూర్ స్వాతంత్ర్యసంగ్రామంలో పాల్గొన్నారు తరువాత 1928 వ సంవత్సరములో మేమంతా యింకా గాంధీగారితో పాటు వున్నావం అప్పుడ theory ఏమిటంటే “Dominion status is not possible If it is not possible complete Independence” అని మేము త కూడా అనుకున్నాము అప్పుడు కి శ్రీ సుభాష్ చంద్రబోసు, శ్రీ జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఆయన independent గా వున్నారు 1928 సం లో ఓట్లు జరిగాయి అందులో ఒక విధమైనటువంటి తీర్మానము వెట్టాము ఒక సంవత్సరము మీకు తైము యిస్తాము ఈ సంవత్సరములో Dominion Status యిచ్చక పోయినట్లయితే మేము సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము వున్నట్లుంటావం అని తీర్మానము కలకత్తా కాంగ్రెసులో వెట్టాము దానిని నెహ్రూగారు లభ్యతల విహించారు మేమంతా కూడా గాంధీగారి ఇష్టమున ఓటు చేశాము సాంజనాధ్రియం, సుబాష్ చంద్రబోసుగారు, జవహర్ లాల్ నెహ్రూగారు అంతా మూర్ఖావాన్ని ఆమోదించక వ్యతిరేకముగా ఓటు చేశారు అయితే నేమి యిటు మహాత్మా గాంధీగారు వెద్దవారు వుండడము చే మేమే తప్పునుకుంటే ఇం ఒక ముప్పుమైన సంగతి మరల ఒక సంవత్సరము ఇంగ్లీష్ వాంక వాయిదా యిచ్చాము గాని వారు Dominion, Status యివ్వలేదు అటువంటి స వత్సరము స్వాతంత్ర్య తీర్మానము లందరము కలసి వెట్టికున్నాము ఇదంతా 1929 వ సంవత్సరంలో ఒంగోరి అప్పుడు మేమంతా శైల్లకు వెట్టవలసి వచ్చింది శ్రీ సాంజనాధ్రియం మూకంటే 4 రోజులు ముందుగానే జైలుకు వెళ్లారు తప్పు సత్యత్రహం జరిగిన రోజులలో నే బొంబాయి మహాత్మా గాంధీ గారిని receive చేసుకొనడానికి వెళ్లాను అప్పుడు లభ్యతలు లేరు నేను జనరల్ సెక్రటరీగా ఉండే వాడిని మహాత్మా గాంధీగారు లండన్ లో రౌండ్ టేబిలు సమావేశమునకు హాజరయి తిరిగి బొంబాయి వచ్చిన తరువాత మేము తా కలసి అక్కడు నుంచి వచ్చేతాము మేము వచ్చేరంత కాకినాడలో శ్రీసాంజనాధ్రియం మరణించారన్న వుకారాంటి వుట్టింది ఆయన రక్తము కక్కుకొనీటుట్ల తలకాయవెన, భుజాలపైన కొట్టారు ఆమోక్షరుగా వస్తూ కనూల్ పాపా, డబ్బల సుబ్బారావు ఆ వల చేశారు ఇదంతా East Godavari లో జరిగి ది తరువాత వాడవల్లి riotingలో ప్రజలను కాల్చడము జరిగింది మహాత్మా గాంధీ గాంధీ మేమండే రోజులలో వాడవల్లిలో మేమంతా కమిటీ మెంబర్లుగా వున్నాము ఆ విధమునటువంటి బాధలన్నింటినీ పడి బ్రలకినారు ఆ తరువాత మేమంతా స్వాతంత్ర్యము అంటుంటే, ఆయన 1928 లోనే స్వాతంత్ర్యము అన్నారు ఈ స్వాతంత్ర్యము యివ్వడు తదా అని సుబాష్ చంద్రబోస్ గౌహతీ కాంగ్రెసులో అన్నారు అప్పుడు శ్రీనివాస్ లయ్యంగార్ అధ్యక్షులు అందువల్ల ఆయన అధ్యక్షుడు గా వున్నప్పుడు ఈయనను కాంగ్రేస్ వర్కింగ్ కమిటీకి తీసుకున్నాడు దేశమంతా జరిగిన అల్లర్లలో ప్రముఖ పాత్ర వహించి రానేవచ్చారు ఇతను Working Committee లో వుండే మనిషేనా అను

లనుమానం కలిగింది సరే తీసుకొని వెళ్లి జైలులో పడేశారు 1929 వ సంవత్సరములో ఆ మోస్తరుగా ప్రతి ఉద్యమములో కూడ ముందడుగువేసే వారు త్యాగముతో గొప్పదమంత ఆస్తికూడ లేకుండా చేసుకొనేవారు శ్రీ సాంబమూర్తిగారు All-India సేవాదళమునకు అధ్యక్షులుగా వుండేవారు అందు వల్లనే శ్రీసాంబమూర్తిగారు మన ఆంధ్రదేశములోనే గాక అఖిల భారత దేశములోను ఒక ప్రఖ్యాత పురుషుడుగా పేరు పొందారు ఆ సాంబశివుడు ఏ విధముగా బుడిద పూసుకొని వుంటారో ఆ విధముగానే యిళను కూడ బుడిద పూసుకున్నట్లే ఏ మాత్రం ఆస్తిలేకుండా ప్రతికినారు అవిభక్త మద్రాసు రాష్ట్రములో శ్రీసాంబమూర్తిగారిని శ్రీ సి రాజగోపాలాచారి గారు స్వీకరుగా వుండమన్నారు చాన్ ఛైన్స్ లను పూలతో పని చేశేవారు అందుచేతనే యితనంటే సి రాజగోపాలాచారిగారికి చాలా గౌరవము తరువాత 1940-41 వ సంవత్సరం లో మమ్మల్నిందరినీ డిటెన్ అంట్ తీసుకొని వచ్చారు మేమి కూడ కమ్యూనిస్టు సోదరులతో కలిసి ఒక సంవత్సరము నెల్లూరు జైలులో కాపురము చేశాము అందులో శ్రీసాంబమూర్తిగారు కూడ వున్నారు మమ్మల్నిద్దరినీ సత్యాగ్రహము చేయ్యు నివ్వలేదు విజయవాడలో ఒండా నోటీసు ఇస్తే ఆ రోజు రాత్రి నన్ను తీసుకొని వచ్చారు మద్రాసు నుండి శ్రీసాంబమూర్తిగారిని డిటెన్ అంట్ తీసుకొని వచ్చారు కొంతసేపటికి యితాగా డిటెన్ అంట్ గా వున్నాము తరువాత మనవారంతా సత్యాగ్రహం చేయ్యడము జైల్లుకు వెళ్లడము మొదలగునవి తిరుచినాపల్లి మొ॥ ప్రదేశాల్లో జరిగినవి 1942 లో మాత్రము ఆయన శ్రీ సి రాజగోపాలాచారిగారితో కలిసి వెళ్లినారు మహాత్మా గాంధీగారు హిరాబేన్ గారిని ఆంధ్రదేశ ఎరిస్త్రిటి ఎట్లావుంటుందో తెలుసుకొనడానికి నా దగ్గరకు వంపించారు మేమంతా కలిసి బాగానే వుంటుందని అన్నాము అందరము మహాత్మా గాంధీగారు చెప్పిన ప్రకారము ఏంటామని అన్నాము శ్రీసాంబమూర్తిగారు “నేను శ్రీ సి రాజగోపాలాచారిగారితో పెడతానన్నాను” (1942 లో) అందువల్ల అతను మాతో రాలేదు తరువాత మమ్మల్ని పట్టుకొని పోయినారను కోండి అది వేరే సంగతి ఆ తరువాత అందరికంటే ముందుగా శ్రీ పాటి శ్రీరాములుగారు ఆంధ్ర రాష్ట్ర సంపాదనలో ఉపవాస దీక్ష పూనారు ఉపవాసాలు చేసి కరోరదీక్షతో ఆయన చనిపోయే స్థితిలో వుంటే ఆయనను ఎవరి యింటి దగ్గర చూస్తూ చూస్తూ వుంటారు! అదొక విశాళమువంటి వ్యవహారము అప్పుడు శ్రీసాంబమూర్తి తన యింటి దగ్గర వెట్టుకొని అతనిని అన్నివిధములా పోత్తపించారు ఆయనలో పాటు శ్రీసాంబ మూర్తి కూడ స్వశానానికి వెళ్లారు దానితో మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చింది తరువాత విశాఖాంధ్ర ఉద్యమములో నాకు కుడి భుజముగా వుండి శ్రీసాంబమూర్తి నాకత్యంత సహాయము చేసినారు మేము వరంగల్ లో 1955 లో పెట్టిన convention కు ఆయన, శ్రీ ప్రకాశమగారు వచ్చారు ఆ తరువాత హైదరాబాద్ లో పెట్టినటువంటి రెండు సభలకు కూడ వచ్చారు “ఏమిటాయ్ కాన్వెన్షరంపు, విశాఖాంధ్ర, హైదరాబాద్ అంటావు, మదరాసు సంగతి యేమిటని” ప్రశ్నించారు “మద్రాసులో నాకు సంబంధము లేదని” చెప్పిన మదరాసు విశాఖాంధ్రలో భాగము కాదని చెప్పిన హైదరాబాద్ రాజధానిగా విశాఖాంధ్ర కావాలి లేకపోతే అవసరము లేదని చెప్పిన శ్రీసాంబమూర్తి ఒక త్యాగమూర్తి ఈయనకు తాళు గుడ్డలు కట్టుకుంటే ఒక మహా యుగవీరు కనిపిస్తాడు ఈతనితో ఉత్తేజము ఒక విధమైన

భావోద్వేగము సేవాపరాయణత్వము మూర్తిభవించి వున్నాయి ఈతను తరువాత మచ్చాసులో వుంటూ జబ్బు పడేనారు మదరాసు ఆంధ్రులకు లభించేటట్టు చేయాలని మళ్ళీ యీతను లక్కడ ఆంధ్రసహసభను నిర్మించారు అక్కడ ఆంధ్ర మహిళా సభకు చాలా డబ్బు వసూలు చేసి ఎదంతా బాగుచేశారు అతనికి ఒకరై కూతురు ఒకరై కోడల్లుకూ డి, యీమెళ్ళ ఎప్పుడూ సుస్థిగావుంటుండేది తరువాత కాకినాడ పెళ్లారు జబ్బు పడేనార ఈతను **recover** అవుతారా అనే భయముతో వుండేవాళ్ళము ఎట్లా వుంటుండగా మొన్న రెండవ తారీకున పరమపదించారు ఈయన యొక్క జీవితము ఒక మహా గడ్డు జీవితము సర్వసేవా, సర్వసంఘ సేవ్యాగము కలిగినటువంటి జీవితము లందువల్ల స్వతంత్ర భారతము, ఆంధ్రరాష్ట్రము, విశాఖాంధ్ర యీ మూడు చూడగలిగినారు నేను (స్పీకరుగా కాదు సభ్యుడుగా) శ్రీ అనంతశయనం అయ్యంగారు గారిలో కలిసి 1956 లో అతనివద్దకు పెళ్లారు అప్పటికి విశాఖాంధ్ర యేర్పడలేదు ఏర్పడ బోతున్నది 1956 లో అంతా రాబోతున్నది గనుక యీతనిది ఎప్పుడూ గొప్ప జీవితము సంపూర్ణమైన సమగ్రమైన జీవితము ఈతనికి పండితులయందు చాలా అనురాగము కలదు అసలు వాళ్ళ కుటుంబమే పేదపండితులది అందు చేసే పేదపండితులంటే యీయనకు చాలా గౌరవము అటువంటి సాంబమూర్తిని భారత దేశము, ఆంధ్రదేశము నేడు కోల్పోయింది ఇతను ఒక సుపుత్ర రత్నము ఈతని జీవితము అన్ని రంగాలలోను ఆ విధముగానే వుంటూవుండేను కాబట్టి మీరంలా చెప్పినటువంటి దానిలో నేను కూడ ఏకీభవిస్తూ యీ తీర్మానము మీ యెదుట పెట్టుతున్నాను ఇందులో ఒక చిన్న వాక్యము చేర్చవచ్చు “A noble patriot who had given his all for the freedom of the country” అని చేరిస్తే చేర్చవచ్చు

All Members Yes, Yes

Mr Speaker I will now put the Resolution with the amendment to the vote of the House

The question is

“ That this House places on record its deep sense of sorrow at the demise of Sri Bulusu Sambamurthy, Former Speaker, Madras Legislative Assembly, and a noble patriot who had given his all for the freedom of the country, and conveys its deep sense of sympathy to the members of the bereaved family ”

The Resolution was adopted *nem con*, all Members standing in silence

మిస్టర్ స్పీకర్ —ఈ రోజున మన సభా నాయకుడు కోరినట్లుగా, సాంబమూర్తి గారు స్పీకరుగా, నాయకుడుగా ఆంధ్రదేశములో ఉత్తమ పురుషుడు కాబట్టి, యీతని కోసము

మనము యీ రోజున సభ వాయిదా వేసుకుందాము రేపు సుధాకర్లు రెండు గంటలకు సమావేశము యేర్పాటు చేయబందాము

The House then adjourned till Two of the Clock on Wednesday, the 19th February, 1958
